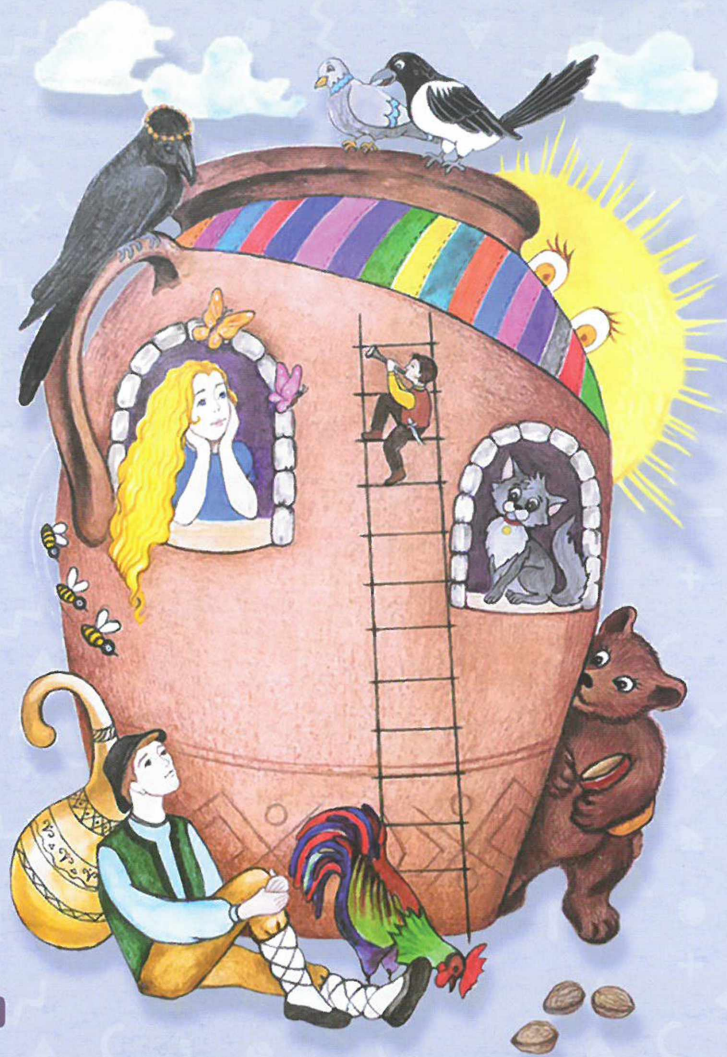

MASAL KÜPÜ

**Masal küpü
çatladı,
Oğlan ordan
fırladı,
Baş parmaanı
kaldırdı,
Masalina başladı...**

1

MASAL KÜPÜ

**Masal küpü
çatladı,
Oğlan ordan
fırladı,
Baş parmaanı
kaldırdı,
Masalına başladı...**

Gagauzça Uşak Kitapları Projesi

Tipara hazırlayan

Güllü Karanfil

Kapak resimi

Natalya Kojokari

Dizayn

Yüksel Yücel

Murat Mutluoğlu

Yazıcılar

Güllü Karanfil

Valentina Bujilova (Hacıoglo)

Aleksandra Kristova

Resimcilär

Natalya Kojokari

Natalya Lekoviç

Vani Karanastas

Nikolay Kuru

Mete Karaçoban

Korektor

Petri Çebotar

Avtor hakları

ISBN: 978-9975-84-133-7

Türkiye Respublikasının Kultura hem Turizma Bakannı Yurtdışı Türklär Hem Soy Topluluklar Başkanın finans yardımınan Gagauz Uşak Kitapları Proyektı kapsamında hazırlanan bu kitabın içindeli Türkiye Respublikasının Kultura hem Turizma Bakannı Yurtdışı Türklär Hem Soy Topluluklar Başkanın bakışlarını göstermáz. Kitaplan ilgili hak hem cuvapçılık Gagauz Yeri «Merás» derneenâ baalıdır.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAŢIONALE A CĂRŢII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Karanfil, Güllü.

Masal küpü : [in vol.] / Güllü Karanfil, Valentina Bujilova (Hacıoglo), Aleksandra Kristova ; resimcilär: Natalya Kojokari [et al.] ; Gagauz Yeri M. V. Maruneviç adına Bilim Araştırma Merkezi, Gagauz Yeri "Merás". – [Chişinău] : S. n., 2021 (Tipogr. "Notograf Prim") – . – ISBN 978-9975-84-132-0.

[Vol.] 1. – 2021. – 90 p. : il. – 1000 ex. – TC Yurtdışı Türklar hem Soy Toplulukları başkanın (YTB) finans yardımınan. – ISBN 978-9975-84-133-7.

821.512.165(478)-82-93
K 22

İÇİNDEKİLÄR

PİPERKU	7
TAMAH GARGA	14
İVANÇU	28
ÜÇ CEVİZ	38
BUYURMUŞ AYICIK TİLKİCÄÄ, TİLKİCİK TÄ KUYRUUNA	54
SEVİN HEM ASLANCIK	64
DENİZ HEM GÜMÜŞ	68
ALTINCIK	74
TİNGİR-LİNGİR Lİ-Kİ-Kİ	85

PIPERKU

Gagauz halk masalı

Bir vakit varmış, bir vakit ta yokmuş. Bir uzak küücezdä yaşarmış bir babuylan bir dădu. Yokmuş onnarın uşacıkları. Pek kahırlanarmışlar bunun için. Oturarmışlar ekmek imäa da idiktän sora babu hep tüülanarmış: «Eeh, eh! Olsaydı bir çocucaamız, şindi ekmään kabucaklarını da iyärdi, bizä aulda yardım da edärdi. Biz kocadık, artık işleyämeeriz».

Babu her gün bu lafları sölärmiş. Bezbelli, Allaa işitmiş onun dualarını, da bir gün üülen ekmeeni iyärkän çanaklık içindän gelän bir ses işitmişlär. Babuylan dădu, bakıp çanaklaa, parmak kadar küçücük bir çocucak görmüşlär. Pek sevinmişlär! Sonunda Allaa onnara bir uşacık vermiş.

Adını Piperku koymuşlar. Çocucak küçücükmüş, ama pek şeremetmiş, kaaviymiş hem pek şenmiş. Ev içindä babuya, aulda dăduya yardım edärmış. Taa ilk gün sölemiş dăduya kolversin onu mandaları otlatmaa. E näpsin dădu, kayıl olmuş. Mandaları otladarkan darsımasın deyni, Piperkuya bir düdücük hem küçücük bir çakıcık vermiş.

Bir sabaa Piperku gitmiş otlatmaa mandaları. Çeketmiş yaamur yaamaa. Piperku yıslanmasın deyni saklanmış laana yapraanın altına. Oradan siiredärmış mandaları. Siiredä-siiredä uykusu gelmiş, da o dalmış uykuya. Bir manda da gelip o laanayı imiş. Uyanmış Piperku karannıkta. Annamış, ani bulunêr mandanın karnısında. Ama hiç korkmamış. Düşünmüş, nasıl yapsın da çıksın genä aydinnık dünneyä. Çocuk başlamış düdük çalmaa, oynamaa – beki, kimsä işidecek.

Avşamnamış. Mandalar evä dönmüş, Piperku yokmuş. Daduyulan babu pek kahırlanmışlar, çıkmışlar aaramaa çocucawa. Hereri gitmişlär, çarmışlar, haykırmişlar, ama bulamamışlar. Oturup mandaların yanına, aalarmışlar, sıralarmışlar, dertleşärmışlär, düşünärmışlär. Birdän düdük sesi gelmää başlamış. Babuyulan dädu tanımışlar düdüün sesini. Annamışlar, ani Piperku kara mandanın içindä. Tez çarmışlar komuşuyu da kesmişlär mandayı.

Ama parmak kadar çocucaa bulamamışlar. Mandanın yaanısını almışlar, şkembeysi sä küüyün kenarındaki yara atmışlar. Çocuk şkembenin içindä kalmış.

Yarın kenarından bir aaç yabanı geçärmış. Duymuş kokuyu, tez inmiş yara da yutmuş o şkembeysi. Okadar aaçmış, ani çinemedään yutmuş. Çocuk annamış, ani yabanı idi şkembeysi. Orada da korkmamış çocuk. Düdücäk çalarmış, dädusunun verdii çakıcıklan da yabanının şkembesini saplarmış. O büyük şkembeysi idii için yabanı pek aarlaşmış, soluyamarmış. «Vaaay-offf, vaaay-of» deyip, gezinärmış yarın içindä. Karşı gelmiş ona bir sarı kuyruklu şiret tilki. Deyärmış:

– Ne oldu sana, Yabancı kardeş, pek hasta görünersin, nerân aciyêr?

– Bân pek açtım, buldum te bu yarda bir şkembä da idim onu. Şindi saplêêr karnım, hererim aciyêr,

– Yabancı kardeş, sana yardım edecäm, nasaat verecäm. Çık te bu bayırın üstünä. Orada kum hem su var. İ kum, iç su, i kum, iç su. Çok i, çok iç. Ondan sora bayırdan aşaa tukurlan. Te görecän, nasıl islää olacan.

Yabancı ölä dä yapêr. Zorlan çıkêr bayırın tepesinä.

Kum iyer, su içer, kum iyer, su içer. Karnı taa da pek şişer. Hiç soluk alamêêr. Sora da tilkinin dedii gibi bayırdan aşaa dooru tukurlanmaa çekeder. Yarı yolda da yabancıнын karnısı yırtılêêr – paaat! – da cocucak aydınnık dünneyä çıkêr.

Çocuk açer gözlerini, tanıyamêr
o erleri. Üç kirlangaççık çocucaa
deneer da, gagacıklarinnan tutup
gölmeeciin omuzlarından, getirerlâr
Piperkuyu babuylan dâduya.
Babuylan dâdu pek sevinerlâr da çok
yıl taa birliktâ yaşêrlar. Masal da
birda biter.

Güllü Karanfil kolektiyasından
Resimci Natalya Kojokari

TAMAH GARGA

Gagauz halk masalına görä

Evelki vakıtlarda,
Küülerin birisindä,
Neredä booday engin
Hem bereketlär zengin...

Salkım aacın üstündä,
Kär üüsek tepesindä,
Oturarmış üzyaşlı
Garga, şeremet başlı.

Tepedän aşaa bakêr,
Ne olêr – hesap alêr...
Bu vakıt ambarları
Süpürärmış bir karı.
Sıyrêr o gübürü,
Doldurup bir çukuru.
Bizim garga tez deneer,
Neçin kuşlar toplanêr...

Kara kuş diil boşuna –
Konmuş çukur boyuna.
Var, elbetki, kırıntı
Boodaydan – hoş iyinti!

Saurup kanatlarını,
Garga uçêr orayı,
Taman konêr – bir çalı
Bacaanda kalêr saplı.

Näpsin kuş?! O topallêêr,
Hem inneer, hem dä aalêêr.
Bir oturêr, bir kalkêr,
Bir bacacıında atlêêr.

“Babu, çıkar çalıyı!
Sänsin, babu, kabaatlı!
Kim atêr gübürleri,
Temizlämeyip eri?!”

Gagasinnan savaşmış,
Ama çalı çıkmamış.
Bir fikir ona gelmiş –
Babuya semelemiş.

Babu Şindi ne yapsın,
Ki çalıyı çıkarsın?
Takêr eski gözlüünü
Sivrilder kör gözünü.

Oflêêr babu, savaŐêr,
Canı kuşa acıyêr,
Sonunda alı ıkêr,
İkisi soluk alêr!

alıdan kuş boŐanêr,
«Saa ol!» – babuya baarêr!
Sora havaya kalkêr,
Üüsekliktân simarlêêr:
«Koru, babu, alımı!

Annadın kabaatını!
Koy çalıyı sergenä,
Alacam gelecektä!»

Geçer haylicä vakıt,
Garga gelmeer, zıt sa – zıt!
Babu bıkmıŐ beklemää,
Girişer ekmek yapmaa.

Fırını tutuŐturêr,
Yakacakları sürer,
Ama tez onnar süüner,
Ekmeklär sä ii kalêr.

Bir dâ gözleri bakêr
Çalıya – onu yakêr.
Açan somunnar pişmiş,
Babu artık raatlanmış.

Ama bitmeer bu bela –
Garga konêr kapuya:
«Babu, ver şu çalıyı –
O bana pek lââzımni!»

Nâpsın babu – yok çalı!
Bak sãn burda kahrı!
«Babu! Yoksa çalıcım,
Ver, ba babu, ekmeçii!»

Kapıp babudan ekmäâ,
Garga girişer çalma:
«Babuyu bãn aldattım –
Sıcak somunu aldım!»

Uçêr garga, seviner,
Sora bir dirää iner.
Dolayı basmıştı güz,
Kırları sürer öküz.

Çiftçiyä sesli baarêr,
Eni kurbanı aarêr:
«Gaaa, adam, var yalvaram,
Ekmää sendä brakacam!»

«Brak, engel etmäz», – söleer
Adam da ekmää alêr.
«Birazdan bän gelecäm,
Ekmää geeri alacam!»

Adam sürmää bitirer,
Evinä yorgun geler.
Oturêr imää taman,
Kimsä uurêr ozaman.

Karısı sofrâ kurêr,
Musaafiri ikramnêr,
Bir – ekmekleri bitmiş,
Karı somundan kesmiş.

Osaat garga dikilmiş –
Almaa somunu gelmiş!
«Verin geeri ekmeemi! –
Baarêr eşiktâ sesli! –

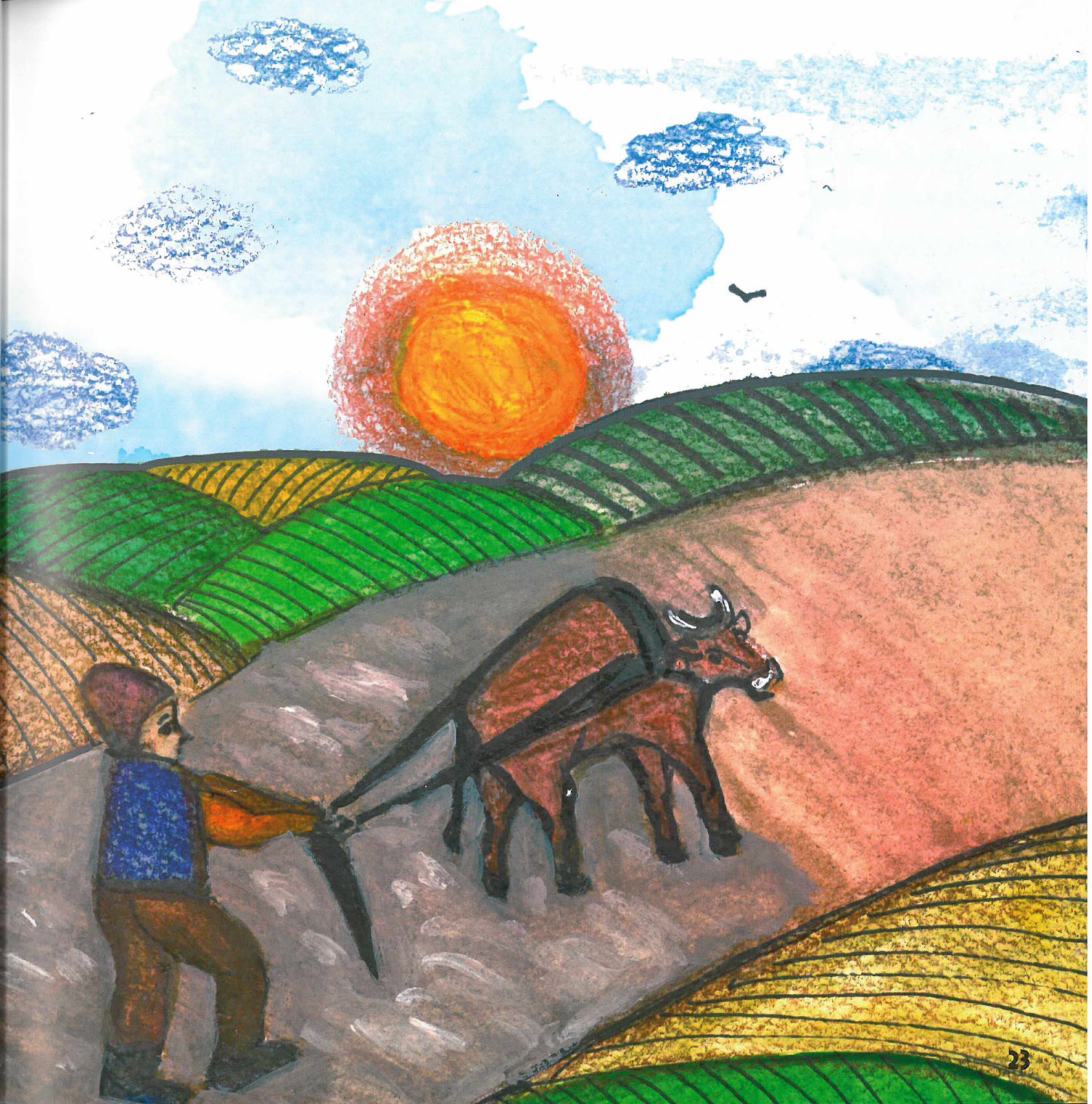
Yok somun – ver öküzü!»
Garga kaybetmiş üzü!
Kurtulamazsın şundan,
Deli garga aslıdan!

Adam nâpsın – pak eldân,
Öküz gider ayledân!
Bizim şeremet başlı
Büük malı evdân aldı!

Şen uçêr bu hayırsız,
Ap-açık gündâ hırsız!
Uçêr iki boz kanat,
Yaptıklarından kanaat.

«Babuyu bân aldattım –
Sıcak somunu aldım!
Adamı yalandırdım –
Bütün öküzü aldım!»

Kafası ama durmaz
Erindâ – ona hep az!
Ver tamaha çok, ver az –
Tamah bir kerâ doymaz!

Taman varmış bu küüdä
Düün sıraları güzdä.
Bir çorbacı o günü
Everärmış oolunu.

Konêr garga bir kaza,
Ne yaparsın arsız?
Baarêr kuş çorbacıya:
«Bän uçêrim avcılâa!

Sendä, çok yalvaracam,
Öküzümü brakacam
Kısacık bir zamana –
Engel etmäz o sana!»

«Brak, – söleer adam kuşa,
Yokmuş havezi buuşmaa, –
Var alaf – doyuracam,
Hayvanı aaç brakmaycam».

Düün sä bu vakit başlêêr,
Adam yaanı hazırlêêr,
Kesmiş hepsi malları,
Aaç brakmaz konukları.

Ama musaafir var çok –
Üzlän! Mal sa başka yok!
Öküzü adam keser,
Sofraya taman eter!

Bir dä garga, neredän,
Peydalanêr ansızdan:
«Çorbacı, ver öküzü!»
Meret, bozacek düünü!

«Yoksa öküz – gelini!»
Ne yapsın adam şindi?
Poträ kalkmış, bak işi!
Düündä bukadar kişi!

Çimçirik çakarsa eer,
Osaat gök tä güruldeer.
Gargayı kim acıdır,
Gözlerini çıkarır!

Utanıp, ev saabisi
Verer kuşa gelini.
Vardır mı işittiniz?
Güvää kalêr gelinsiz!

Garga, kapıp gelini,
Kaçêr oradan hızlı,
Konêr aaç tepesinä,
Türkü çalêr gelinä:

“Babuyu bân aldattım –
Sıcak somunu aldım!
Adamı yalandırdım –
Bütün öküzü aldım!

Öküzdän dä kurtuldum,
Saabidän şalvir oldum!
Düün sırasında benim
Bitkidä oldu gelin!

Ne dä ahmak o güvää,
Düündä gelinsiz kalmaa!”
Güvää sa alêr tüfää,
Keezlener kuşu urmaa.

Sözlük: Barıt - tüfää koyulan
patlayıcı toz material.

Valentina Bujilova (Hacıoglo) kolektiyasından
Resimci **Natalya Lekoviç**

Barıt dumanı kalkêr,
Paat! – boz garga da düşer.
Korkuluu sade kalêr,
İnsan şindi dä güler!

Şiretlik ya tamahlık?
Kalêr bu soruş açık!
Gösterici masal pek,
Álma gargadan örnek!

Tabeetin olsun dooru,
Üzünü, insan, koru.
“Az olsun – da uz olsun” –
Bu halkın uygun sözü!

İVANÇU

Gagauz halk masalı

Bir vakit varmış, bir vakit yokmuş, varmış bir fukaara adamın üç oolu. Bir kerä bu üç kardaş laflaşımlar gitmää dünneyä kısmet aaramaa.

Geçirirkän oollarını, bobası verer büyük ooluna bir kırliga, ortancasına bir eski çuval, küçük ooluna, İvançuya, bir ilaç otu kökü.

– Saalıcaklan gidin, oollarım. Başka yok ne vereyim sizä, – deer bobası.

Giderlär kardaşlar. Yolca onnara yannaşêr bir ihtär adam. Giderlär, giderlär onnar da bir dä görerlär çayırda bir büyük sürü garga. Büyük kardaş deer:

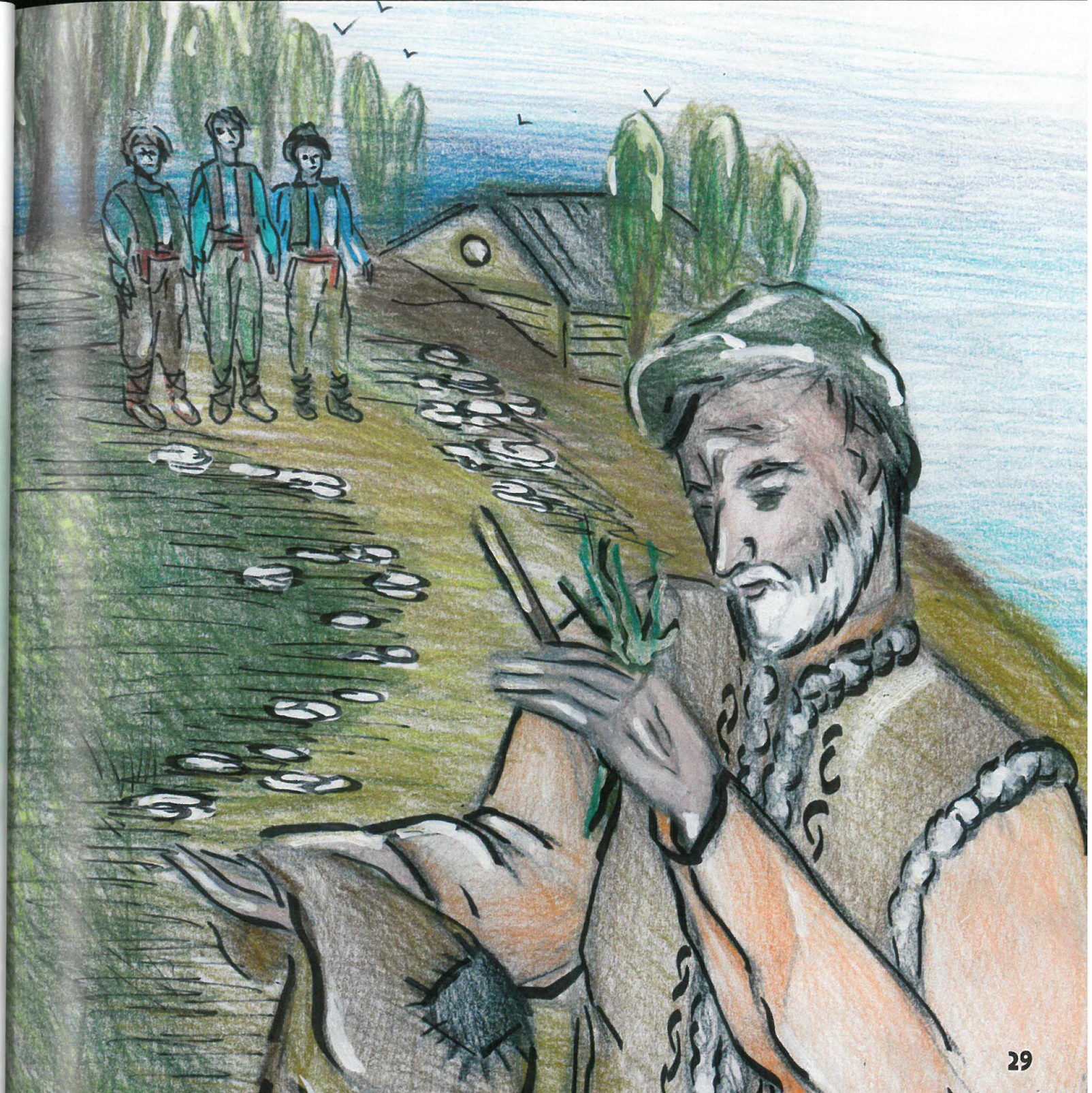
– Eer te bu gargalar olsa koyun da benim olsunnar, bän herbir geleni-geçeni taazä piinirlän hem kuzu yaanısinnan doyururum.

Sesleer onu o ihtär da deer:

– Bu iş var nicä olsun. Taa bitirämeer dädu lafını, bir dä bir baariş kopêr çayırda. Açan bakêrlar – hepsi gargalar koyun olmuşlar.

– Kal, çocuum, da kullan, – deer dädu büüyünä.

Kalêr kardaşların en büüyü orda. İvançu hem ikinci agası giderlär ileri däduylan.

Giderlär da gidä-gidä etişerlär suyu gürüldeyeräk akan bir dereyä.

Ortancası deer:

– Eer olsa benim birda bir dermenim, bän geleni-geçeni sıcak pitaylan doyururım.

Dädu sesleyip çocuu, deer:

– Bu da var nicä olsun.

Taa etiştirämeer dädu lafını bitirmää, nicä birdän, sansın erin içindän, peydalanêr bir büyük su dermeni. Kalêr İvançunun batüsü dermendä.

İvançu gider ihtärlan ileri. Giderlär, giderlär, İvançu hep susêr. Dayanamêêr ihtär da sorêr:

– Sän neçin bişey demeersin? Agaların buldular şansora kismetlerini, ama sän hep susêrsın?

İvançu kıyışmaya-kıyışmaya toplêêr kendisini da deer:

– Bän, dädu, evlenmää isterim. Ama isterim olsun ölä bir kız, ani olsun ürää ölä, nicä benim.

Susêr dädu, düşüner da sora deer:

– Vardı ölä bir kız, ama yavklu oldu, yaarin onun düünü. Ha alatlayalım, çocuum, da beki etiştiräriz.

Giderlär onnar, giderlär da etişerlär bir küüyä. Bütün küüyün insanı konuşarmış, çalgıcılar çalarmış. Düünü yaparmışlar.

Buyur ederlär bu yolcuları da konuşa. Dädu deer:

– Saa olun, saa olun, ii insannar. Biz konuşacez, eer verirsenez gelini te bu çocaa, – da gösterer İvançuyı.

Üfkelenen gençlär däduya. Hızlanêrlar uuratmaa däduylan İvançuyı.

– İslää, biz kayılız vermää bizim gelini İvançuyı. Ama ilkin läüzim denemää onnarın kısmetini. Bakırlarda kaynêêr horozlar hem pipilär. Eer horozlar, konup sofralara, ötärsä, pipilär dä trofa toplarsa, ozaman verimiz.

Lafları bitär-bitmäz, horozlar fırlêêrlar da, sofraya konup, öterlär, pipilär dä kaçarak gelerlär da sofraların altında trofa gagalêêrlar.

Yok ne yapsınnar, gelmiş sıra vermää gelini İvançuyı.

– Görüner, ani onnarın kısmeti! – şaş-beş olup, deer hepsi. Kalêr İvançu gelinnän düündä, ama yolcu dädu gider ileri.

Geçer gerää gibi vakit. Getirer aklına dädu onun o üç genç yolcusunu da gider onnarı dolaşmaa. Etişer o su dermeninä. İş kaynarmış. Biri çuvalları çekärmış, başkaları taşıyarmış, üçüncüleri para ödärmış. Çorbacı sade gezinärmış da sevinmeliktän ellerini uarmış. Yaklaşêr ona dädu da deer:

– Bän yolcuuyum. Ver bana, çocuum, bir dilimcik ekmek. Pek dindim hem aaçım.

– Çoksunuz siz, dilencilär. Eer hepsinizä birär dilim ekmek verirsäm, siz dermeni dä iyeceniz, – deer çorbacı.

Bakêr dâdu ona da deer:

– Ne, bu da var nicä olsun.

Bir dä, kopêr bir boran, çekeder dökmäâ yaamur, da dermeni su götürer. Kalêr çorbacı kurulu.

Gider dâdu ileri da görer çayırda tırlada çoban koyunnarı saayêr. Yaklaşêr dâdu çorbacıya da deer:

– Bän yolcuuyum. Ver bana bir parçacık piinir. Pek aaçım.

– Çok dilenci senin gibi gezer burda. Eer bän hepsinizi doyursam, kalacam sade te bu çomak, – deer çorbacı dâduya.

Bakêr dâdu ona da deer:

–Ne, bu da var nicä olsun.

Dâdu lafı bitâr-bitmâz birdän koyunnar garga olêrlar da uçêrlar. Kalêr çorbacı çomaa elindä, ama dâdu gider yoluna ileri.

Etişer o İvançunun evinä da yapılêr hasta. Çıkêr İvançunun gelini da çaarêr dâduyu içeri.

– Baaracak sana kocan, – deer dâdu gelinä.

Bir dä gelir İvançu, alêr dâduyuk koltuundan da geçirer içeri, yattırêr kaba döşeklerä.

– Ne oldu sana, dādu, – kahırlı sorêr İvançu.

– Hastayım bān, çocuum. Olmalı ölecām. Bir ilaç sade var nicā beni kurtarsın: ilaç otu kökçeezi, ama bulmayacan sān onu, o pek paalı hem siirek bulunêr, – deer oflaya-oflaya dādu.

Bakêr İvançu karısına, karısı da İvançuya da deer:

– Bulacez biz bu ilacı, dādu, sade alış.

Geçer İvançu karısinnan öbür içeri, alêlar sandıktan kökçeezi da, getirip dāduya, deerlār:

– Te dādu, senin ilacın – kökçäz. Alış.

Kalkêr dādu döşeklerdān, sarmaşêr İvançunun boynusuna da deer:

– İ adamsın sān, İvançu, iilikçi senin gelinin dā, haliz insansınız. Yaşayın kısmettā hem zenginniktā.

Sallêr dādu sol elini – enindān akêr gümüş para, sallêr saa elini – enindān akêr altın para.

Elleşer dādu İvançuylan hem gelinnān da gider ötāā dooru.

Güllü Karanfil kolektiyasından
Resimci **Natalya LEKOVIÇ**

ÜÇ CEVİZ

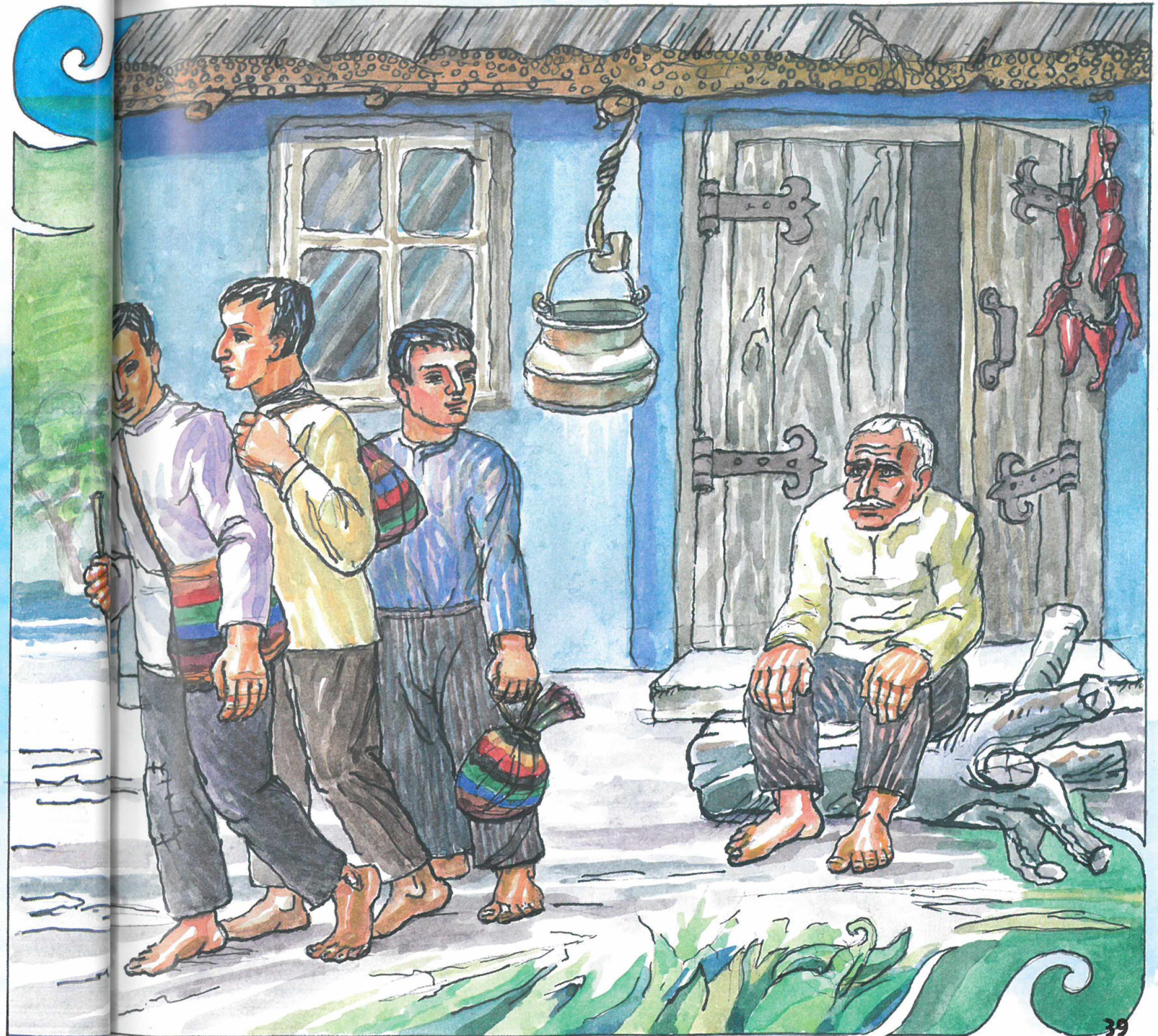
Gagauz halk masalına göre

Zaman zamandaykan,
Saman çuvaldaykan,
Yıldız ömür sararkan,
Yolcu kismet aararkan...

Varmış-yokmuş, bir küüdä
Üç ool varmış çiftçidä.
Çocuklar artık büümüş
Da delikanni olmuş.

«Hadi, körpä oollarım,
Geldi vakit yolları
Ayırmaa, – adam demiş, –
Bulun kendinizä iş!

Büüttüm sizi, üürettim,
Dedä nasaatı verdim.
Geldi vakit kazanmaa,
Kendi-kendini bakmaa!»

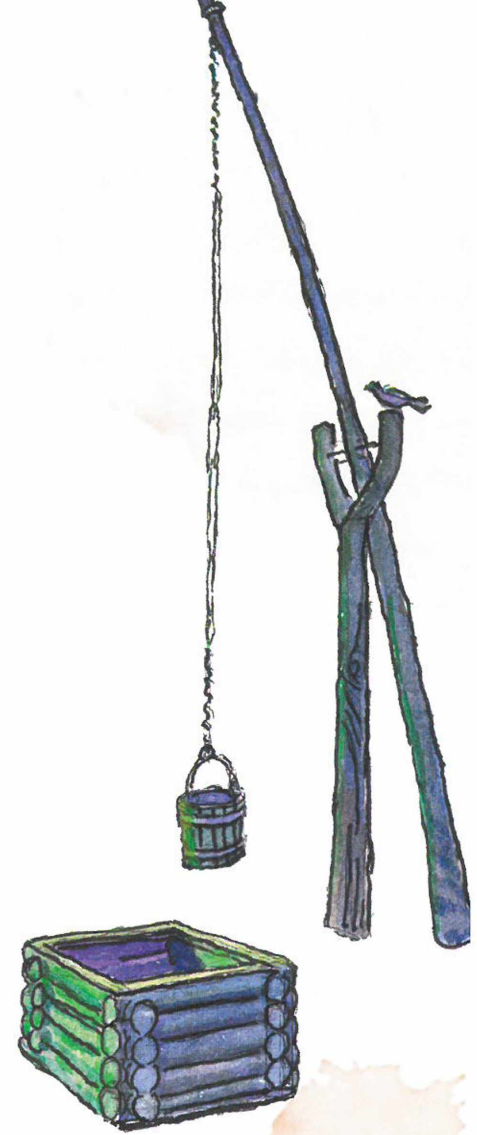

Çocuklar kayıl olmuş,
Havezlän ürek dolmuş.
Te saalıcaklaşmışlar
Bobasinnan kardaşlar.

Torbalar ellerindä,
Uurlarinnan eceldä,
Büük pınarın yanında,
Üç yolun çatırında...

Durgunêrlar sözleşmää,
Annaşêrlar buluşmaa:
Üç yıl açan geçecek,
Herkez iştan dönecek...

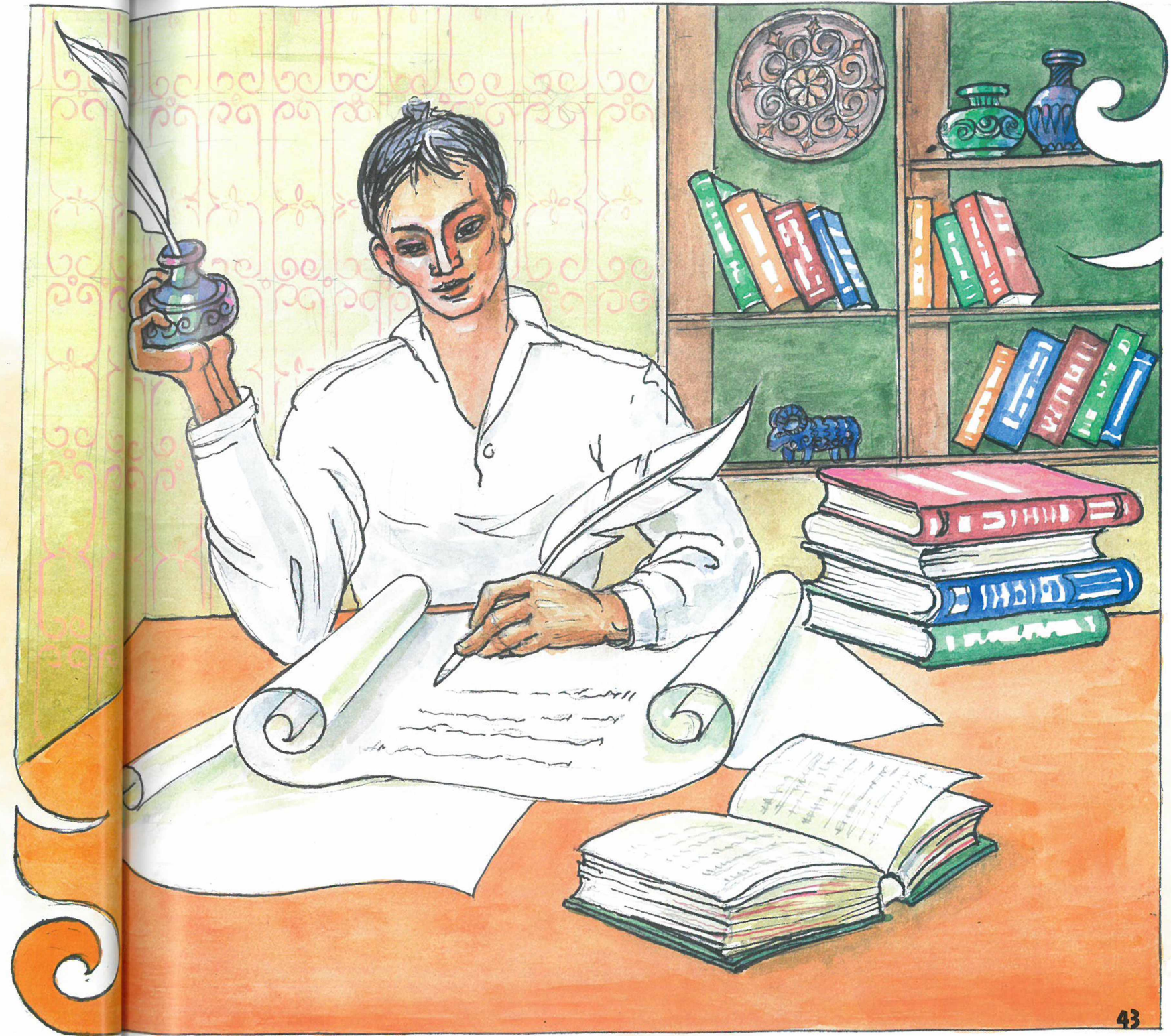
Toplanaceklar bilä
Bu saatta hem bu gündä
Büük pınarın yanında,
Üç yolun çatırında.

«Annastık!» – el sıkmişlar
Da tezdä daalışmışlar.
Biri – poyraz yolundan,
İkinci – günduusundan.

Günbatısı yolunu
Kapmış üçüncü oolu.
Az mı, çok mu yol sürter,
Gün geçer, gecä biter...

Sonunda etişmişlär
İş erinä çocuklar.
Büük hem orta kardaşı
İşlärmişlär yazıcı.

En küçüü çorbacıda
Çıralık eder kırdı,
Çalışêr çocuk çokça,
Çıkışmış işi zorca.

İşsiz kazancın olmaz,
Haylaza para gelmez.
İştir, nesoy da olsa,
Kadıncaya benzemez!

Zor mu, osaydı kolay mı,
Geçer çok hafta mı, ay mı?
Günnâr geçer aar, oya
Geler vakit bitkiyâ

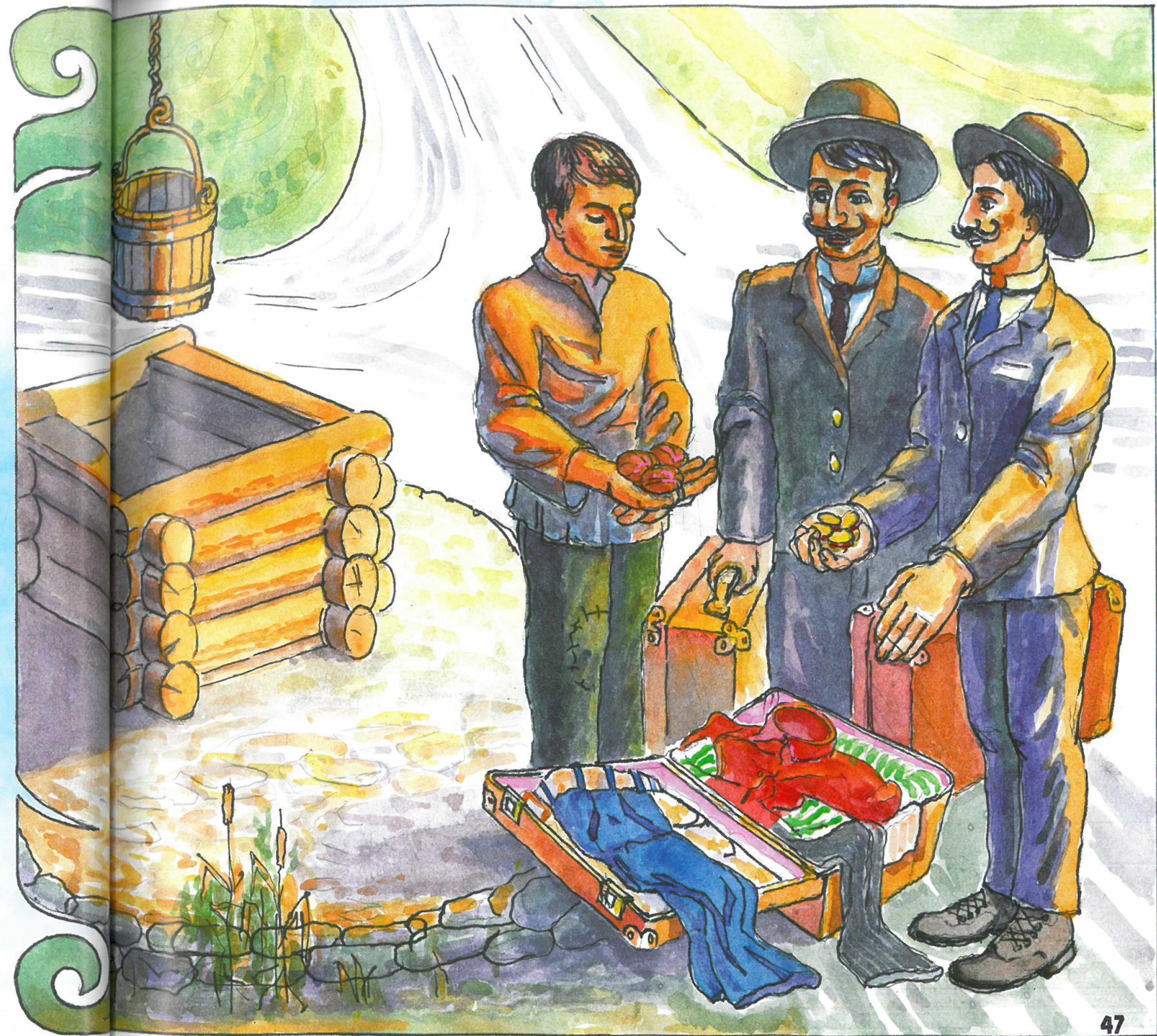

Yolcuya yol yakışêr,
Bunu herkezi bilir.
Çocuklar döner evä
Kazancınnan elindä.

Büük pınarın yanında,
Üç yolun çatırında...
Belli saat, belli gündä
Üç kardaş genä bilä.

İkisi gelmiş evä
Valizalar elindä,
Dop-doluymuş valizlär:
Para, ruba, çizmelär!

Üçüncüsündä ellär
Boşmuş, parasız cöplär.
Üç ceviz torbasında
Varmış – hepsi bukadar.

Dikilmiş kardaşları,
Çocaa sertçä hem baarıp:
«Dön geeri o ayleyä,
Al para – işä görä!»

Seni saabin küstürmüş,
Bütün ürektän gülmüş!
Üç yılın sa var adı,
İşin diil kolay dadı!»

Ne yapsın çocuk – döner,
Çorbacısına gider.
Yolca, açan acikêr,
Bir cevizini kırêr.

Bir kırdıynan – ne görer!
Gördüünä çocuk şaşêr!
Cevizdän başlamışlar
Çıkmaa hertürlü işlär!

Koyunnar hem oküzlär,
Hergeläylän beygirlär!
Kara bıyıklı olan –
Güdücü girgin çoban.

Bitmeerlär o sürülär,
Dolmuş bütün dolaylar!
Kırêr çocuk ikinci
Torbasından cevizi.

Buradan çıkêr gözâl
Kız – kalêr açık gözlär!
Paalı rubalar – üstü,
Padişahkadan üstün!

Seviner çocuk kayet.
Neredän bölä kısmet!
Üçüncü cevizini
Kırêr hemen havezli.

Buradan sa araba
Çıkêr – bütün altından,
İçi pak taşêr çiiздän,
Türlü zenginliklerdän.

Koşulu iki beygir,
Arabayı raat çekir.
İlerdä – yol çiçekli,
Renkleri – kısmet seli.

Oturup arabaya
Çocuk kızları kol-kola,
Yollanêrlar o küüyä,
Bobasının evinä.

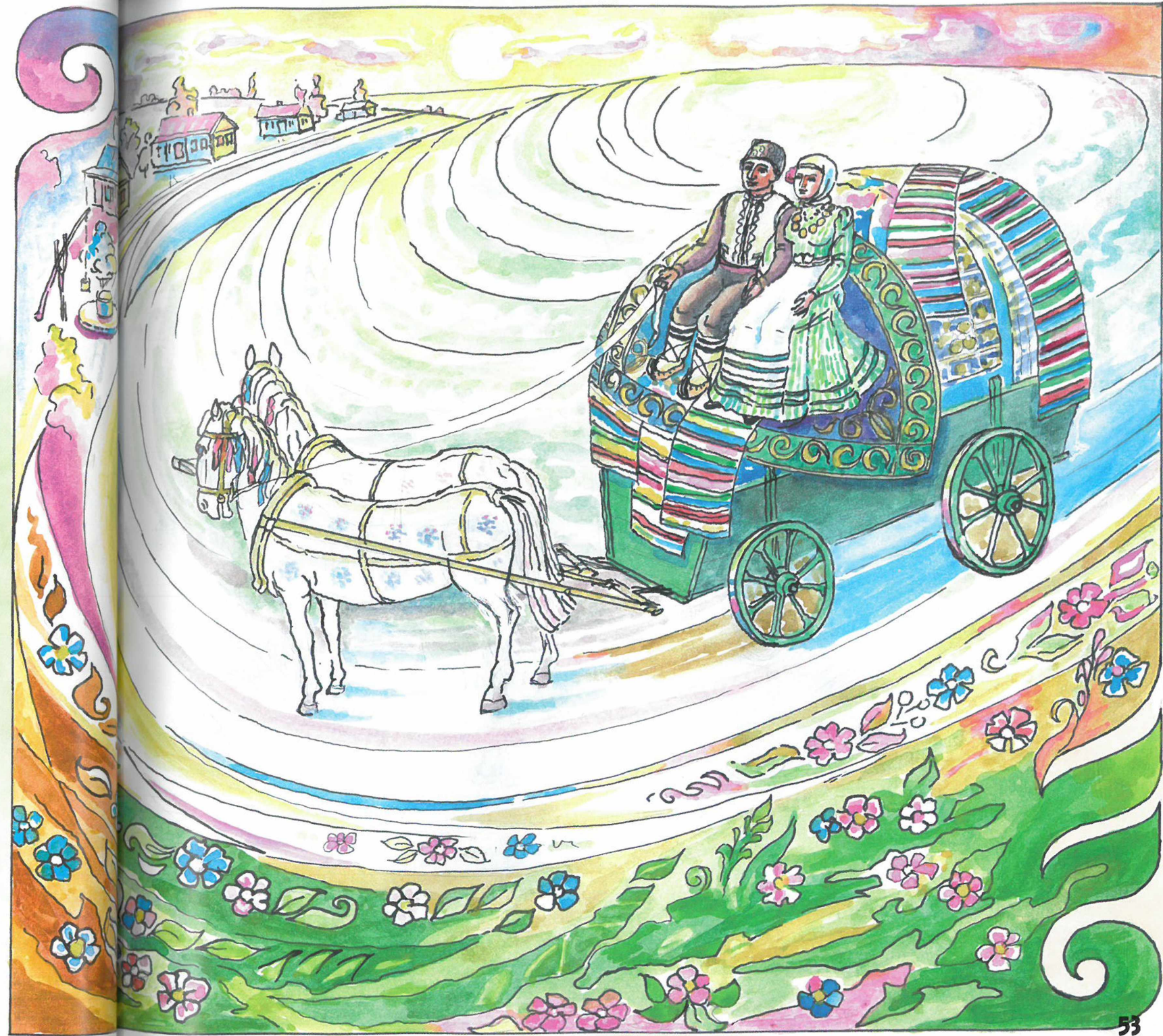
Açan ool evä dönmüş,
İki kardaş çok görmüş:
Neredän bu gözellik?
Neredän bu zenginlik?

Yollanmış onnar hızlı
Aaramaa bölä varlıı...
Günbätisini kapıp,
Zengin saabiyä varıp...

Etiştirmemiş onnar –
Cevizlär ki bitmişlär.
Bu büülü cevizleri
Hepsini imiş saabi...

Burada masal biter,
Ardından eni gelir...

Valentina Bujilova (Hacıoglo) kolektiyasından
Resimci Vani Karanastas

BUYURMUŞ AYIÇIK TİLKİCÄÄ, TİLKİCİK TÄ KUYRUUNA

Bir daada yaşarmış Ayıcık. O pek sevârmış arı balı. Okadar sevârmış, ani balsız bir gün dâ yaşayamazmış. Onun evceezindä hepsi sergennâr doluymuş bal küplerinnän – sofrâ üstündä, pençerä üstündä, pat altında da! Hemen uyandıynan, dişlerini fırçaladıynan, Ayıcık başlarmış gününü sevgili imeesindän – tatlı balcaazdan. Ama te geler bir gün, açan hepsi kaplar boşalêr! Ne yapsın?!

Balsız dayanamêêr! Geçirip ayaklarına emenilerini, kaçarak fırlêêr evdän arı hotullarına dooru. Yolda varmış bir köprücük derenin üstündä, o köprüyü o geçer ölä hızlı, ani hiç annayamêêr, nasıl etişer çiçekli gümelik içinä! Te – hotullar, burada – balcaaz! Sulanmış aazı Ayıcıın. Taa hemen yaklaştıynan kuan evlerinä, duymuş o kokuyu! Uzadıp aucunu ilk hotulun içinä, etişer sevdii tatlısına.

«Oohhh, ne tatlı, ne kadar tatlı, taa tatlı olamaz!» – kendi-kendisine sölenerek, ayıcık iyer, yalanêr. İslää doyunduynan, gider ikinci hotula doldurmaa küpçeezi ballan. Ama soktuynan pançasını hotula, hiç annayamêêr, nasıl ansızdan atılêr üstünä bir büük bızlayan-uuldayan arı sürüsü!

Kär koruyucu askerlär gibi, onnar biri-biri ardından konêrlar Ayıcın üstünä – dalamaa! Ayıcık «Aa-aaaa!!!» baarak-çıvdırarak, ne kadar var kuvedi uçêr düşeräk-aktarılarak dooru derenin içinä! Üfkeli arı askerlerindän kurtulmaa deyni alıp soluunu, dalêr su içinä. Birkaç kerä savaşêr o çıkmaa su içindän, ama görüp bir gözünnän o fena sürüyü, genä dalêr. Zavallı Ayıcık, çok zor kurtulêr onnardan, salt açan arılar, yorulup boşuna uçuşmaa derä üstündä, dönerlär evlerinä.

Çikêr Ayıcık sudan, titirer – üşümüŝ! Yollanêr güneŝli meydancaa yısınmaa kaba eşil otçaaz üstündä. Yatêr, düşüner, neleri geçirdi... Doyunmaa – doyundu, ama dalandı da isleecä! Ama en kötüsü – sabaaya balcaaz yok, küp boş. Ne yapsın? Düşüner, düşüner... kahırlanêr.

Kaç vakit geçer, bir dä geler güneŝli meydancaa kumral kuyruklu tilkicik. Dikmiş o kuyruunu, yan-yan yaklaşêr Ayıcaa:

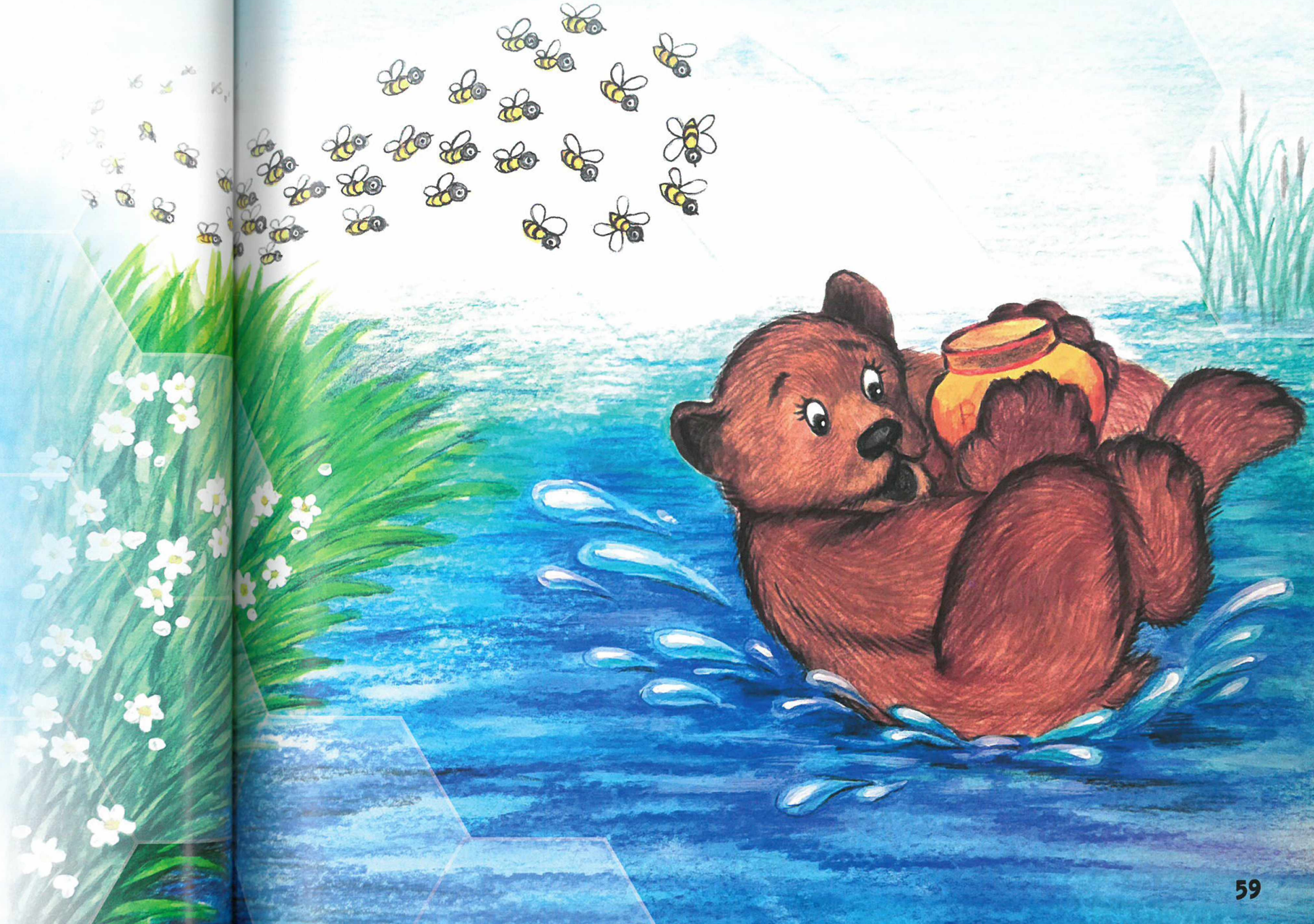
– Ne, dostum Ayıcık, yatêrsın mı?

– Yatêrim, Tilkicik! E sän ne yapêrsın?

– Te geldim yısınmaa bän dä güneŝiktä! Sän ne ölä düşünersin? – deer Tilkicik.

– E nasıl düşünmeyim, açan arılar daladılar beni, sabaaya da bal yok! Ne yapacam? Bän balsız bir gün dä yaşayamêêrim!

– Bilerim, dostum Ayıcık! Bän nasıl sana yardım edeyim! Sölä, dostum! Biz çoktankı dostuz! Unutmayacam, nasıl sän beni kurtardıydın ŝkolada, yardım ettiydin alfabeti bitkiyâ kadar annatmaa. Tutêrsın mı aklında? Bän sade yarıya kadar üürendiydim. Biraz haylazım e! Ne yapayım? Üürenmektän kaarä taa çok işlerim var.

– Tutêrim aklımda, dostum! E sän okadar tutarsan aklında benim yardımımı, bekim, yardım edecän bana? – havezlendi Ayıcık.

– Gitsänä deneyäsin benim küpümü ballan doldurmaa.

– Ballan mı? – sordu Tilkicik. Kendisi dä düşündü: «Ayıcık sever bal, bän dä gidecäm dalattırmaa kendimi o meret arılara bal için! Hmm, bän ne ahmakım mı? Bän biraz haylazım, ama çok şalverim!»

– Bilersin mi, ne, Ayıcık? Benim var büülü kuyrucaam. O getirecek sana bal. Bän kendim pek korkêrim arılardan.

Hadi, hadi, kuyrucaam,
Bir işçäz buyuracam,
Getir Ayıcaa balcaaz!

Çalêr türküyü Tilkicik, çalêr, Ayıcık ta uyuyêr, düşündä dä görer, nası! Tilkiciin kuyruca aayırlêr da gider, erdä sürüneräk, hotullara dooru. Ama açan avşam olêr, açêr gözlerini – Tilkiciin ruhu da yok, bal da yok. Gider evä dooru da sölenêr:

Buyurmuş ayıcık Tilkicää,
Tilkicik tä – kuyruuna!

«Tilkicik diil dost bana, söz verdi, ama sözünü tutmadı, yalancı. Annêêrim, ani, bekim dä, korkêr arılardan, ozaman alınmasın. Yalan sölämesin!» – bölä düşüneräk, etişer Ayıcık evä. Açan bakêr – ona gelmişlär musaafirlää malisi hem dädusu, getirmişlär bir araba bal! Çok vakıda etecek! Pek sevinmiş Ayıcık! «Saa ol, maliciim, saa ol, dädücüum!» baarak, sarmaşmış kendi sevgili hısımnaına!

Valentina Bujilova (Hacıoglo) kolektiyasından
Resimci **Natalya Kojokari**

SEVİN HEM ASLANCIK

Bir vakit varmış, bir vakit ta yokmuş, varmış maavi gözlü hem sarı saçlı bir kızcaaz. Yaşamasına hep sevinsin deyni ana-bobası onun adını Sevin koymuşlar. Varmış onun bir dâ küçücük kardaşçıı Demir. Dört yaşında kızcaazın akrannarı artık hepsi uşak başçasına gidärmış. Sevinin anası da istärmış vermää onu başçaya. Uşacık aylesinä, evinä pek baalıymış, o üzerä başçaya gitmää hiç istemäzmiş. Ama artık karar alınmış, başçaya gitmök günü dâ artık gelmiş.

Sevin, başçanın kapusuna yaklaştıynan, çeketmiş aalamaa, inatlaşmaa. Oyun odasında uşaklar artık oynarmışlar, şımararmışlar. Sevin aalayarak girmiş oyun odasına da oturmuş skemnecinä. Biraz aalamış, susmuş, ama hep dürük hem küsülüymüş. Dudaklarını şişirmiş, kaş altından bakarmış uşaklara hem terbediciyä. Hiç kimsey dâ denemäzmiş Sevinin bu halını. Bunun için kızcaaz taa da pek üfkelenmiş. Onu denesinnär deyni, yanında

bulunan sarı aslan oyuncaa alıp masanın altına sıbtmış.

Erä düşän oyuncak başlamış aalamaa. Sevin denemiş da tez kalkıp almış kucaana sarı aslançıı. «Ama oyuncaklar aalamêêr», – filkirleştı kızcaaz da taa islää baktı oyuncaan gözlerinä. Aslancık doorudan da aalardı.

– Sän kimsin? Ne oldu sana? Neçin aalêêrsın? – sormuş Sevin.

– Aslancık deyärdilär bana. Yalnızım, canım sıkılêr, sän dâ beni

attın, küstürdün, – gücenik demiş Aslancık.

– Vaay, prost et beni, Aslancık! – utanmış Sevin. – Neçin yalnızsın?

– Bän dün geldim sizin başçaya. Şindiyä kadar oyuncak tükenindäydim. Orada pek çok dostlarım vardı. Hepsimiz bir büyük sergendäydik. Dün beni sizin başçanıza aldılar, dostlarımı da – Jirafayı hem Ayıcıı – başka başçaya götürdülär. Burada hiç kimseyi tanımêêrim, – küsülü cuvap vermiş Aslancık.

– Bän dä evimi pek severim,
evdä anam, bobam, malim,
dädum hem küçük kardaşçım
var. Onnari özleerim pek... –
aalaşmaa çeketmiş kızçaaz.

– Sän avşama evinä gidecän,
özlediin insannarı görecän,
onnarlan avşam imeesini iyecän,
kendi döşeciindä uyuyacan.
Bän sä burada kalacam gecä,
karannık odada, te o sepedin
içindä, – demiş Aslancık da
çeketmiş genä aalamaa.

– Aalama, aalama, bän yaarin
genä gelecäm başçaya da
seninnän oynayacam. Sana
masal annadacam... Bak, orada
tavşamcık hem kirpicik var.
İsteersin mi tanıştırayım sizi? –
sırdarak teklif etmiş Sevin.

– Elbetki, isteerim, – demiş
Aslancık, da onun üzündä gülüş
peydalanmış.

Bölä bütün gün Sevin oynamış
Aslancıklan, avşamnen dä
darsımasın deyni tanıştırmış onu
başka oyuncaklarlan. Oynarkan,
kendisi dä tanışmış Denizlän,
Emiliyaylan hem Danillän.

Evä gidarkän Sevin pek
şenmiş. Günü pek gözäl hem
faydalı geçmiş.

Bundan sora her gün Sevin
büük sevinmeliklän sabaalen
alatlarmış uşak başçasına,
çünkü onun dostu Aslancık onu
orada pek beklärmış.

Güllü Karanfil kolektiyasından
Resimci **Nikolay Kuru**

DENİZ HEM GÜMÜŞ

Kalabalık bir büyük kasabada ikikatlı gözəl, kırmızı bir evdə yaşarmış bir pisicik. Adı Gümüşmüş. Gümüş, çünkü boz tüüleri güneştä gümüş gibi yalabıyarmış. Pisicik sokaa hiç çıkmazmış. Ev kedisiymiş. Saabileri pek sevärmış onu. Ama aaylenin küçük çocucaa Deniz taa da pek sevärmış.

Bir ilkyaz sabaası maavi bir kelebecik konmuş pençerenin setinä. Gümüş denemiş onu. Pençerä kanadı aralıkmiş. Aralıktan pisicik çıkmış dışarı da başlamış koolamaa kelebecii. Kelebecik uçmuş, pisicik tä ardından hep kaçmış.

Evidän hayli uzaklaşmış. Bölecä, pisicik ilk kerä dışarı çıkmış. Hem kaçarmış, hem bakınarmış, korkarmış. Ama okadar beenmiş bu kelebecii, ani vazgeçmää istämemiş! «Mutlak tanışayım läüzüm bu gözəl kanatlıylan», – aklınca düşünmüş. Pisicik bir avtobus görmüş, ona aazını açmış, bu vakıt kaybelmiş kelebecik. Gümüş pek korkmuş, çünkü ilk kerä dışarı çıkmış hem evini kaybetmiş. Korkmuş, ama yokmuş ne yapmaa. Sıkışmış bir gümenin altına da korka-korka bakınarmış. Geeridän gelän bir garga sesi taa da pek korkutmuş pisicii.

Bu vakıt şkoladan gelän Deniz denemiş, ani pisicik evdə yok. Herbir odaya bakmış. Kapu önündä da aaramış. Boşuna. Gümüş hiç bir erdä yokmuş. Avşama kadar beklemiş, aaramış sokakta, yok... Ama ne islää, ani Deniz'in kompyuterində Gümüşün patredi varmış. Printerdän çıkarmış patredi, hazırlamış kayıp bildirisini da yapıştırmış maalenin binalarına, direklerä, tükän kapularına. İnanarmış, ani mutlak kimsä yardım edecäk da bulunacak onun dostu.

Deniz kayıp dostunun patrelerini yapıştırırken, bakalım, Gümüşün başına ne gelmiş.

– Gu-gu-guuu, gu-gu-guu, ey, dost, korktun mu? Osa kaybeldin mi? – sormuş Guguş. Guguş pek akıllıymış, pek çok bilârmış. Bütün maaleleri, kuşları, böcekleri tanıyarmış.

– Kaybeldim, Guguş kaku. Bir kelebeciin ardına takıştım. Te şindi buraları hiç tanımêêrim. Evim neredâ, bilmeerim, mâu-u.

– Angı taraftan geldin sän? – sormuş Guguş.

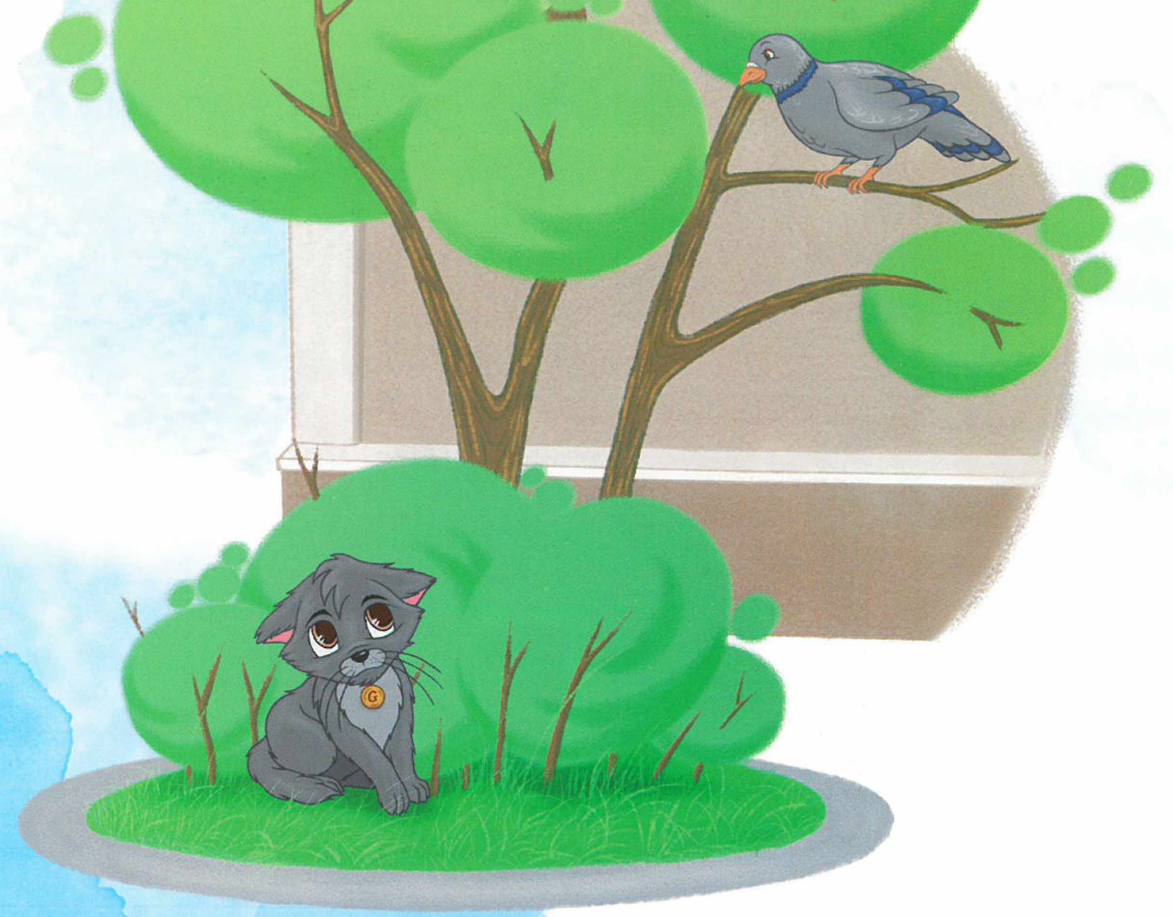
– Saa taraftan, – göstermiş kafacıınan kedidik.

– Ya sölä bana çorbacının adını! – kanatlarını çırparak baarmış Guguş.

– Deniz... Saabimin adı Deniz!
– cevap etmiş Gümüş uçmaa hazırlanan Guguşa.

– Aalama, buluruz senin evini,
– demiş ona da uçmuş.

Karannık çökmüş. Pisicik gümenin altında kuru, yımışacık otların üstündâ uyumuş sabaaya kadar. Olmuş sabaa. Pazar günüymüş. Deniz gözleri hep kapudaymış, ama Gümüş hep yokmuş.

Guş erkenden kalkmış da başlamış aaramaa kayıp kediciin saabisini. Uçmuş komuşu maaleyâ da konmuş bir aacın dalına. Karşısında bir direk varmış, direktâ dâ Deniz dün astı bildiri varmış. Tanımış guguş Gümüşü. Pek sevinmiş.

«Gu-gu-guuu, gu-gu-guuu, saabi aarêêr Gümüşü. Şükür-r-r! Bildiri buradaysa, çocuk ta yakın yaşêêr», – kendi-kendinâ demiş Guguş. Gagasınan bildiriyi ayırmış direktân. Konmuş çimenâ da bakınarmış, bakınarmış kimâ sormaa Deniz için. Çimenâ oturmuş yorgun bir saksan.

– Saksan kızım, buralarda bir çocuk yaşarmış. Adı Denizmiş. Pisicii kaybelmiş. Haberin var mı? Çocucaan evini tanıyêrsın mı?

– Tanıyêrim Denizi, dün buralardaydı, pisisini aarardı. Duvarlara kiyat yapıştırdı. Pisinin adı Gümüşmüş – bunu kiyattan okudum. Çocukcak pek kësülüydü dün. Göstereyim sana evini.

Uçmuşlar birliktä Deniz'in evinä. Guguş patretli bildiri'yi kapunun önünä koymuş. Çeketmişlär kanatlarını çırpmaa, ötmää, şımarmaa. Herbiri kendiycesinä... Savaşarmışlar duyduurmaa, ani pisiciin erini bilerlär. İnasannar hayvannarın, kuşların dilini bilmeer e...

İşidip bu şamatayı, Deniz çıkmış dışarı. Gördüynan erdä bildiri'yi, annamış, ani kuşlar ona haber getirmiş. Deniz, tezicik sırt çantasını alıp, maavi biçikletasına oturup, aulların boyundan, biçikleta yolunna kuşların ardından gitmiş. Az gitmişlär, uz gitmişlär, ara-sokak geçmişlär, etişmişlär bizim kayıbın yanına. Gümüş, saabisini görüp, pek sevinmiş, atlamış tez kucaana. Saksan da, Guguş ta pek sevinmişlär! Denizlän Gümüş şükür etmişlär bu iki kuşa. Gümüş girmiş Deniz'in sırt çantasına da mutlu dostlar evä dooru yola çıkmışlar! Gargaylan saksan da yollanmışlar taa başka islää işlär yapmaa. Beki dâ siz onnarlan bir gün karşı geleceyniz.

Güllü Karanfil kolektiyasından
Resimci **Nikolay Kuru**

ALTINCİK

Bir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş, yaşarmış bir küçücük kızcaaz Altıncık. Onun saçları uzunmuş, taa dizlerinädän, sarıymış hem yalabıkmış, nicä altın, o beterä vermişlär ona bölä ad – Altıncık. Sarı saçlı Altıncık yaşarmış aylesinnän küüyün kenarında, bir eşil boyalı evdä. Evä yakın büüyärmış bir sık daalık. Bir günü üülen ekmeeni idiktän sora bütün aylä çıkmış sundurmada içmää çay. Büüklär baara-baara lafedärmışlär biri-birinnän da hiç hesap almamışlar, nicä Altıncık görmüş bir alaca kelebek, çıkmış tokatçıktan da çeketmiş kaçmaa kelebään aardına daaya dooru.

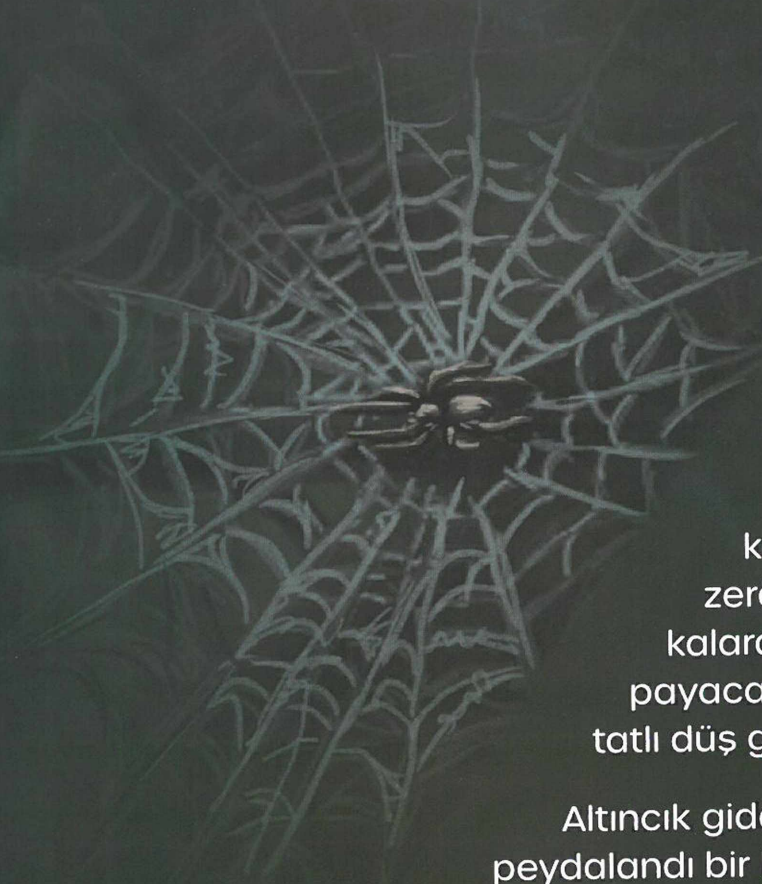
Kızcaaz kaçmış kelebään ardına, ama kelebek tezdä kaybelmiş aaçların içindä. Altıncık etişmiş daaya. Otların içindä o görmüş kırmızı ufak emişleri, diz çökmüş da başlamış toplamaa da imää. Onun saçları yalabıyarmış güneştä, nicä altın iplär. Onnar ölä pek yalabıyarmışlar, ani bir büük böcek uçmuş dooru bu saçların şafkına.

«Ne gözäl altın iplär! Bän tutunacam onnardan da sallanacam biraz, zerä taa yoktur sallandıım altın iplerdä», – düşündü böcek.

Hızlandı, vijırdadı da dooru kıza uçtu. Altıncık, açan gördü, ani ona dooru uçêr vijırdayarak büük buynuzlu böcek, korktu da çeketti kaçmaa daaya dooru. O bakmardı, angı tarafa kaçêr, da durgundu ozaman, açan duydu, ani bulunêr bir serin hem karannık daayın içindä. Onu dolaylamıştı üüsek fidannar, gümelär, otların içindä büüyärdi pek diişik hem fasıl kokulu çiçeklär. Daada üüsek seslän cıvırdardı kuşlar, fidannarın sık dallı tepelerindän görünärdi güneş. Kızçaaz duymardı korkuyu, zerä daayın içi ölä gözäldi, fasıldı, ani o istedi biraz gezinmää onun içindä. Altıncık gördü, ani bir gümenin altında nesä kımıldadı. Kızçaaz iildi, aniki taa yakından görmää, kim kımıldadı orada. O gördü bir kara tikenni yumak. Bu bir kirpicikti. Kirpicik baktı kızçaaza küçücük kara gözlerinnän. Kızın ateşli, altın gibi saçları gözäl yalabıyardı avşam güneşindä. Kirpi utandı sert kara tikennerindän. Utanmaktan kirpi taa derinä saklandı çürük yapraklar içinä, düşüneräk: «Ne gözäl altın saçlı bir kız! Onun saçları benzämeer benim sert iinelerimä!..» Altıncık da sandı, ani kirpi korktu ondan da onuştan saklandı.

O yavaş örüdü ileri dooru, zerä dolayanında büüyärdi sık çalılı gümelär. Onnar zor edärdi kızçaaza gitmää hızlı. Altın saçları sarılardı dallara da kalardılar asılı onnarda incä yalabık ip gibi. Bir altın saççaaz ilıştıräbilän herbir mutluydu. Şındiyä kadar yoktur onnarda asılı durduu bölä gözäl bişey – salt buruşuk soluk yapraklar, hayvannarın tüüleri hem payacan. Altıncıın saçları donadardı dalları, sansın altın telceezlär. Payaklar haseet-haseet bakardılar bu altın tellerä, zerä onnarın payacanı diildi ölä yalabık hem gözäl.

– Ah, bizim
payacan da olaydı
bölä altın tel gibi, hepsi
sineklär aldanaceydı, da
tutulaceydılar bu tellerdä,
– oflardılar hem tüülanardılar
payaklar, ama hep örüyärdilər
kendi ipliklerinnän payacanı,
zerä altın ip onnarda yoktu. Onnara
kalardı salt düşündä görmää kendi altın
payacannarını, zerä payaklar da beener
tatlı düş görmää.

Altıncık gidärdi ileri dooru. Bir dä onun önündä
peydalandı bir büyük mantar. O mantarın kalpaa
pek gözäldi: açık kırmızı, biyaz beneklärlän. Kalpaa
biraz yan durardı. Bu sıra Altıncık şaştı, nekadar gözäl
mantar büüyer bu daada. «Mantarların arasında bu, alle,
en gözeli», – düşündü kızçaaz. O bilmärdi, ani en gözäl
mantar – en çok zehirli olêr. Ama biz bileriz, ani en büyük
gözelliklär pek sıkça çıkêrlar en zehirli hem acı.

Mantar da düşündü, bakarak kızçaaza: «Sanki benim kalpaam altından
sarkaydı bölä altın gibi saçlar, bekim, bän olmayaceydım bu kadar zehirli,
sineklär ölmeyeceydilər, oturduynan benim üstümä. Hepsi kaçêr bendän
– sineklär dä, kelebeklär dä. İnsan da döner arkasını, beni gördüynän. Of,
gözälim, ama zihirliyim, bana da pek zor bundan».

Kahırdan mantar taa pek yannattı benekli kalpaanı da sakladı üzünü
Altıncıktan. Kızçaaz annayamadı, neçin ölä küsülü bu mantar, da gitti ileri
dooru tanışmaa daayın yaşayannarinnan.

Kim dä görärdi bu fasıl altın saçlı kızçaazi, şaş-beş olardı onun
gözelliindän. Onnar seftä görärdilər bölä gözäl musaafir daada. Rusalilä
saklandılar, zerä Altıncık o ateşli saçlarınınan durardı, nicä bir küçük
güneşçik, da rusalilər tunuk kalardılar onun yanında. Tä bir sincap,
gördüynän Altıncıı, durgundu bir dalda da kuşkulu baktı kendi kuyruuna.
O sanardı, ani onun gür kırmızı kuyruundan taa gözäl bişey yok. Ama
onun kuyruu yalabıardı güneştä türlü renkli şafklarlan, Altıncıın saç
telleri gibi.

Üfkedän hem haseetliktän sincapçık topladı kuyruunu da çeketti üfkeli hem hızlı-hızlı kırmaa fındıkları. Kimär kerä sincapçıklar da olêlar haseet. Kızçaazın yoktu haberindä, neyi düşüner sincapçık, da o pek meraklan bakardı ona. Altıncık pek acıktıydı da kayıldı o da isin fındık, ama istemää sınaşmadiydı da salt yutkundu da susarak gitti ileri.

Ama bu vakit saksan bütün daaya sakırdadı, ani bir altın saçlı kızçaaz geziner daayın içindä. O baarardı:

– Hepsiniz olun kuşku! Daada geziner Altıncık – sarı saçlı kız! Altıncık! Altıncık! Çıkin! Bakın!

Saksan her sıra ilk getirärdi haberleri, bu zanaatı o pek beenärdi, bütün günnärlän o uçardı erdän-erä üürenmää haberleri. Saksan hiç bir sıra kaybetmärdi kendi süretini. O durup-durup hep baaradı haberi.

– Daaya geldi Altıncık! O gözäl, nicä çiçek! Altıncık – küçük güneşçik! – durmamayca baaradı saksan.

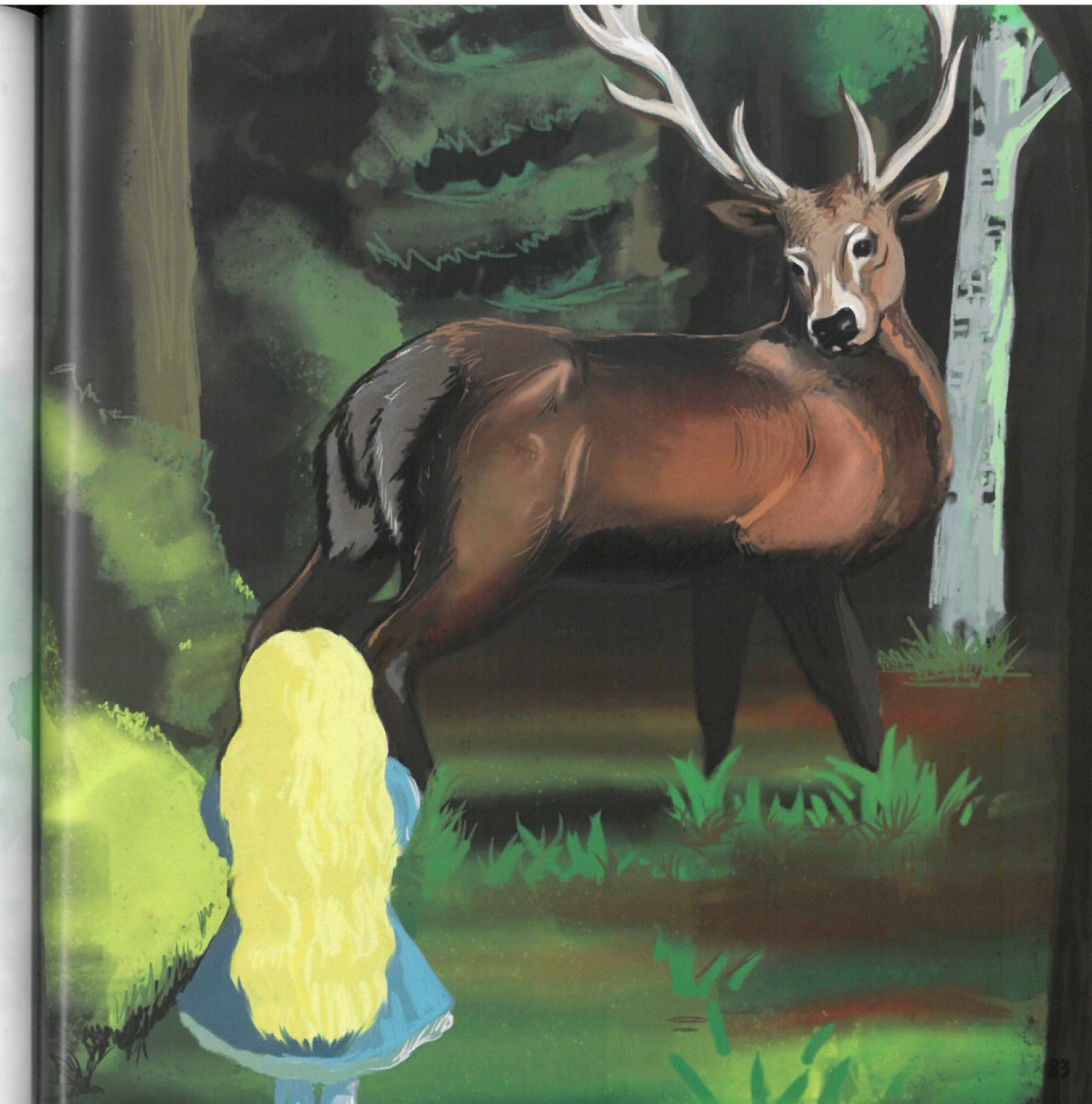
Hepsi daa yaşayannarı şaşardılar. Saksanın metettii Altıncıı herkez istärdi kendi gözlerinnän görmää. Hepsi kaçardı orayı, neredä işidilärdi saksanın sesi. İlkin kaçarak geldi bir büyük karaca da dikildi kızın önünä. Karaca baktı Altınca da aklınca dedi: «Benim buynuzlarım olaydı altın, nicä senin saçların, bana deyeceydilär Altınbuynuzlu, savaşaceydım hiç kaybetmemää o altın buynuzları. Bän pek hodullanaceydım Altınbuynuzlu adımnan».

Onun ölä altın buynuzları olmadı için, karaca başladı aalamaa. Karacalar da, nicä insannar, becererlär aalamaa. Onnarın da var canı hem duyguları. Altıncık baktı kahırlı hayvana da kendisi dä çeketti aalamaa. O birdän duydu yalnızlığını daayın içindä. Daada oldu alaca karannık, serinnedi, kızçaaz üşüdü hem acıktı. O bilmärdi, angı tarafa gitmää, annadı, ani kaybeldi, oturdu bir kökün üstünä da seslän çeketti dizmää.

Girgin saksan osaat haberledi hepsini, ani daayın en gözäl musaafiri aalêêr, da ona lâazım yardım. Hepsi daa yaşayannarı, kalkan-kopan, braktilar kendi deliklerini, yuvalarını da toplandılar taa bir kerä kızçaazın dolayında da düşündülär, nicä yardımcı olmaa bu gözäl musaafirä. Hepsi hayvannarın hem kuşların iyydi ürekleri, hiç biri kalmadı bu altın saçlı kızın yaşlarına suuk ürekli. Onnar hepsi baara-baara sölärdilär kendi bakışını da bitki-bitkiyâ geldilär bir çıkışa, ani kızçaazı ilkin lâazım doyurmaa.

Ayı tukurladı bir fıçıcık bal, tilki getirdi bir süüş tauk. Tavşamnar sürükledilär bir torba tatlı morkva. Kirpicik tikennerinä saplamış daa almacıklarını da istemiş kızçaazlan payetmää bu meyvacıkları. Sincapçıklar yıvdılar bir tepä findık kızçaazın önünä. Artık dürük kör köstebeklär dä deliklerindän çıkardılar türlü zarzavatlar: kartofi, çukundur, er alması. Balıkçı kuşu sürükledi bataklıktan bir dä büyük kurbaa.

Altıncık bayıldı gülmää bu işä da yalvardı salversinnär kurbaayı geeri, bataklaa, zerä söledi, ani o kurbaa imeer. Saksan bilärdi, ani küçük kızçaazlar pek beenerlär imää tatlılık, da näändansa sıyırımıştı bir tatlı turta. Kızçaaz idi onu ballan. Ama vardı pek çok imää, da daa yaşayannarı kurdular bir büyük sofrä da oturdular dolayında konuşmaa. Hepsi şennenärdi hem savaşardı küsülü kızçaazı da güldürmää.

Tilki çaldı bir türkü, tavçamcıklar oynadılar bir horu, sincapçıklar yarışılar atlamakta. Ayıcıklar güreşördilär. Altıncık şennendi. O başladı hepsinnän bilä çalmaa, oynamaa hem atlamaa. Bük şennik oldu daayın içindä. Bitkidä, açan hepsi yoruldu, ilkin yattırdılar yorgun Altıncı bir bük fidanın deliindä. Orada kaba olsun deyni, sincapçık döşetti kendi kaba kuyrucaanı. Hayvannar daalıştı evlerinä. Altıncık raat uyudu saabayadan hem gördü tatlı düş. Sabaalen hepsi hayvannar hem kuşlar genä toplandılar da, Altıncık uyandıynan, geçirdilär Altıncı daayın o kenarına, neredä o başladıydı emiş imää. Yolu gösterärdi girgin hem hererdä ileri uçan saksan. O daayın kenarından Altıncık kolay buldu kendi evini. Kızçaaz şükür etti eni dostlarını hem adadı onnara, ani birdä-ikidä gelecek onnara musaafir, çünkü onnarın daa padişaalını pek beendi.

Aleksandra Kristova kolektiyasından
Resimci Mete Karaçoban

TİNGİR-LİNGİR Lİ-Kİ-Kİ

Gagauz halk masalı

Bir vakit varmış, bir vakit yokmuş, ama olmaymış sölenmeyeceymiş, varmış bir çocuk hem varmış onun «Tingir-lingir li-ki-ki, tingir-lingir li-ki-ki» çalan bir bir çancaazi.

O çocuk hiç ayrılmarmış o çancaazdan, neryä o gidärmış, çancaazi da yanına alarmış.

Bir sabaa çocuk gitmiş gezinmä başcada da asmış çancaazi bir fidana. Gezmiş nekadar gezmiş, aklına gelmiş, ani çancaazi yok yanında. Dönmüş geeri alsın fidandan çancaazi, fidan sa kaldırmış dallarını, da çocuk alamamış çancaazını. Ozaman o demiş:

– Fidan, fidan, ver çancaazımı, zerä gidecäm da yalvaracam naca, gelsin da kessin seni.

– Git, – demiş fidan.

Çocuk gitmiş naca da demiş:

– Nacak, nacak, git da kes te o fidanı, o istämeer versin benim çancaazımı.

– Gitmeyecäm, – demiş nacak, – beni dün biledilär, bän şindi dinnenerim, gitmeyecäm!

– Gitmeyecän mi? – demiş çocuk. – Ozaman bän gidecäm da çaracam taşı, gelsin da körletsin seni.

– Çaar, – demiş nacak.

Çocukak gitmiş taşı aaramaa.
Taşcaaz bu vakit selin dibindä
durarmış, selcäaz onu yıkarmış,
güneşçik yısıdarmış. Çocukak
demiş:

– Taşcaaz, taşcaaz, git da körlet
te o naca, o istämeer gitsin da
kessin fidanı, ama fidan vermeer
benim çancaazımı.

– Gitmeyecäm, – demiş taşcaaz,
– bän ne islää burada durêrim,
sucaazlan yıkanêrim, güneştä
yısınêrim, gitmeyecäm.

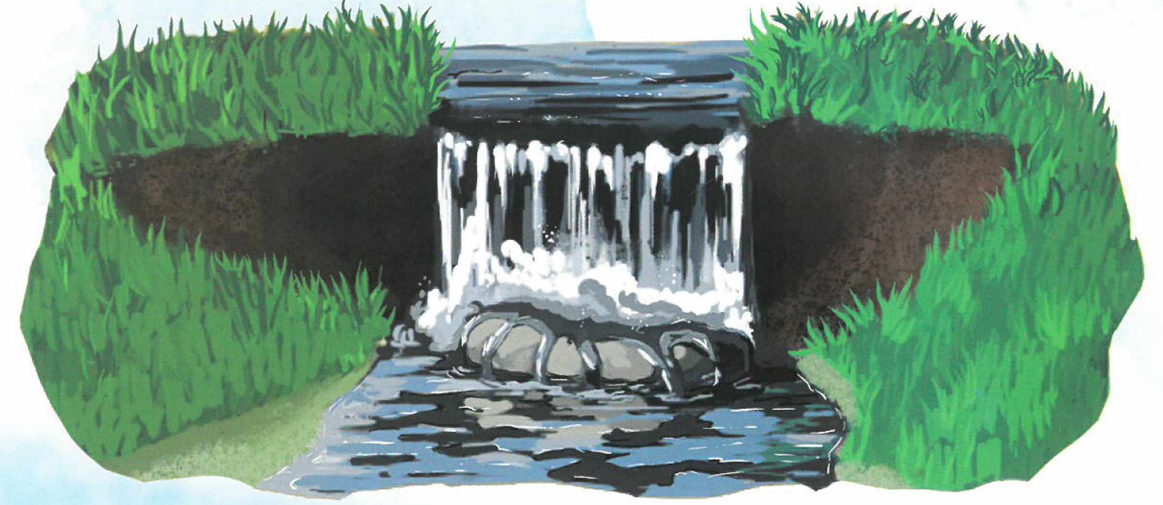
– Git, – demiş çocukak, – zerä
söleyecäm inäa, gelsin da içsin
suyu seldän, bulut ta – saklasın
günü.

– Git, – demiş taş.

Çocukak gitmiş, bulmuş inäa da
ölä ona demiş:

– İneçik, inecik, git da iç suyu te
o selceezdän, zerä taş istämeer
gitsin da körletsin naca, nacak
istämeer kessin fidanı, fidan da
vermeer benim çancaazımı.

– Gitmeyecäm, – demiş inecik.
– Bän eşil çimen üstündä ne
islää fidannar altında yatêrim,
gevşenerim, sütçäaz yapêrim,
gitmeyecäm.

– Git, – demiş çocuk, – zerä
söleyecäm canavara gelsin da isin
seni.

– Sölä, – demiş inecik.

Gitmiş çocukak canavarı
aaramaa. Bulmuş onu bir daada,
tırlaya yakın. Canavar taman
dinnenärmış, üülennii yaparmış.
O diil çoktan üülen imeesindä bir
körpä kuzucuk imiş. Çocukak ona
demiş:

– Canavar, canavar, git da i te o
inäa, zerä o istämeer içsin seldän
suyu, taş istämeer körletsin naca,
nacak gitmeer kessin fidanı, fidan
da vermeer benim çancaazımı.

– Gitmeyecäm, – demiş canavar.
– Bän diil çoktan ne körpä kuzucuk
idim, gitmeyecäm kırmaa dişlerimi
o kart ineklän.

– Gitmeyecän, – demiş çocuk, –
ama bän söleyecäm çobana, ani
sän kuzucuu idin.

– Sölä, – kayıllık etmiş canavar.

Gitmiş çocukak çobanı aaramaa.
Bulmuş onu meyva fidannarının
altında. Çoban gölgedä yatarmış
hem kavalda çalarmış. Çocukak
ona demiş:

– Çoban, çoban, git da öldür te o daadaki canavarı, o diil çoktan idi senin süründän bir kuzu.

– Büük iş, – demiş çoban. – Gidärim, ama üşenerim, burada gölgedä pek islää yatıkça durmaa hem kavalda çalmaa.

– Git, – çocukak demiş, – zerä yalvaracam sıçana kemirsin senin kavalını.

– Yalvar, – çoban demiş.

Çocukak gitmiş sıçanı aaramaa. Bulmuş onu bir tavanda, o taman boodaycık iyärmiş. Çocukak ona demiş:

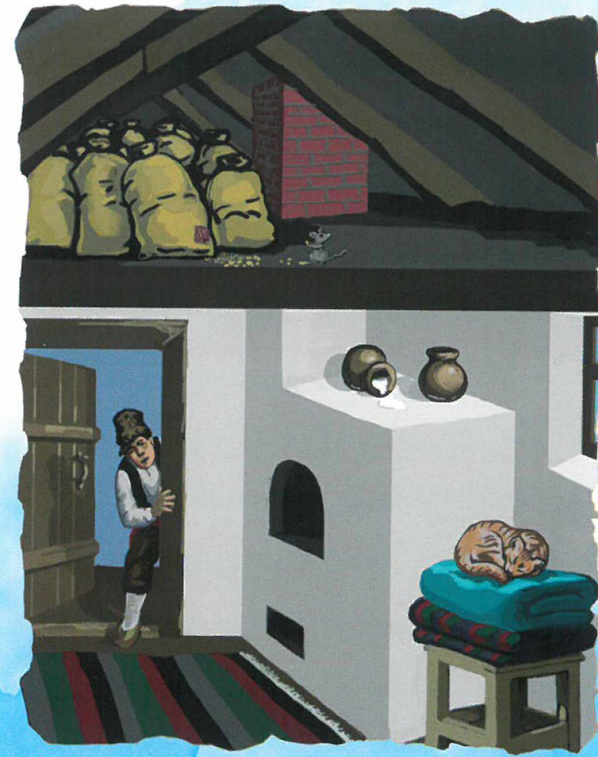

– Sıçancık, sıçancık, git da kemir te o çobanın kavalını, zerä o gitmeer öldürsün canavarı, canavar gitmeer isin inää, inek gitmeer içsin seldän suyu, taş gitmeer körletsin nacaa, nacak istämeer kessin fidanı, fidan da vermeer benim çancaazımı.

– Nesoy iş bu? – demiş sıçancık. – Bän birda tavanda durêrim, tatlı boodaycık iyerim, gitmeyecäm kemirmää o kuru kavalı.

– Gitmeyecän mi? – çocukak demiş. – Ozaman bän söyleyecäm kediyä isin seni.

Gitmiş çocukak kediyi aaramaa. Kedi sä bu vakit taman imişti

Länka babunun maazasında bir çölmek kaymak da girmişti içeri bir uykucuk çekmää. Pinmiş kuptör üstünä, neredä Länka babunun sümekleri dururmuşlar. Çocukak demiş kediyä:

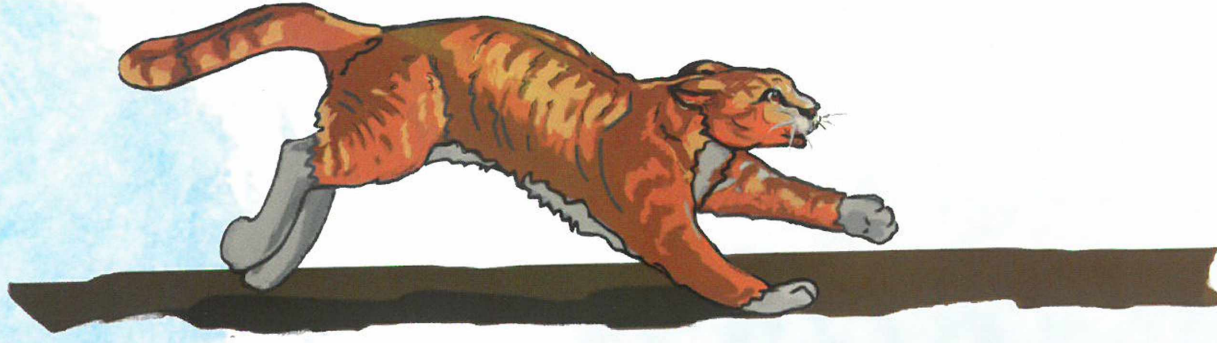
– Kedi, kedi, git da i sıçancı, zerä o istämeer kemirsin çobanın kavalını, çoban sa gitmeer öldürsün canavarı, canavar istämeer isin inecii, inecik içmeer suyu, taş gitmeer körletsin nacaa, nacak istämeer kessin fidanı, fidan da vermeer çancaazımı.

– E nasıl, – demiş kedi, – gitmeyecäm. Bana birda da islää. İdim Länka babunun kaymaanı, şindi dä yasıldêêrim onun sümeklerini. Gitmeyecäm bän kaçmaa şindi o meret sıçanın ardına.

– Aha-a-a! – çocukak demiş. – Ölä mi işlär?! Ozaman bän senin ilacını bulacam!

Gitmiş çocukak da söylemiş Länka babuya, nelär yaptı kedi. Länka babu kapmış oklavayı, girmiş içeri da kediyä birkaç oklava çekmiş.

Kedi fırlamış kuptör üstündän
da, bir solukta, tavana pinmiş,
acıdan dişleri gıcırdarmış. Görüp
hem işidip kediyi, sıçancık, zavallı,
kaçmış çobanın kavalını kemirmää,
çoban gitmiş canavarı öldürmää,
canavar gitmiş inää imää, inecik
kaçıvermiş suyu selceezdän içmää,
taşcaaz gitmiş nacacı körletmää,
nacak uçmuş-gitmiş fidanı kesmää,
fidan sa korkudan hepsi dallarını
erä kolvermiş da çocucak almış
çancaazını. Çancaaz da çalarmış:
«Tingir-lingir li-ki-ki, tingir-lingir li-ki-
ki, tingir-lingir li-ki-ki».

Bununnan da masal bitmiş.

Elena Koltan kolektiyasından
Resimci **Mete Karaçoban**

**Gagauz Yeri M. V. Maruneviç adına Bilim Araştırma Merkezi tarafından
başlangıç sınıfları için tavsiye edilmiştir.**